

ceni ne bi bil smel doslednosti raztezati na besede kakor sprednjik (poleg sprednik) in sprednjica (poleg sprednica), ker se pri nas tako ni nikoli pisalo! Pri teh dveh besedah je pristavil Pletersnik opomnjo: »Največ 'sprednik' pisano« ozir. »največ sprednica pisano«. Toda čemu je spreminjal tukaj splošno rabo na ljubo doslednosti,

ko je pisava sama ni napravila? Ako bi jo bil vsaj tam, kjer jo je že pisava sama! Še manj je upošteval pravopisno pravilo Levec, ker je sprejel v Pravopis sploh samo obliko sprednjik, sprednjica! Vendar opravil s to obliko ni nič, ker gre pisava svoja stara pota in nam oznanja, da tudi v slovenski pisavi živi usus tyrannus.

(Nadaljevanje v prih. letniku.)

KNJIŽEVNOST.

Dr. J. Ev. Zore: **V tem znamenju boš zmagal.** Zgodovinske slike iz prvih krščanskih stoletij. Izdala in založila Družba sv. Mohorja. Prva stoletja cerkvene zgodovine vsebujejo bogat kapital pristnega verskega navdušenja, prave srčne pobožnosti, neizmerne požrtvovalnosti, neomahljivega zaupanja, kar je vse za naše moderne čase velike vzgojne vrednosti. Drugod so že davno spoznali neprecenljivo vrednost teh zakladov in pridno kopljejo iz bogatega rudnika. Dostopni so ne le zgodovinarjem in arheologom, ampak najširšim ljudskim slojem. Pri nas je imenovani jubilejni spis prva knjiga te vrste. Pisatelj je nanizal celo vrsto kulturnih slik iz življenja in trpljenja prvih kristjanov: Sv. Peter, rodovina Flavijev, cesar Trajan in škof Ignacij, mučenec Justin, sveta Cecilija itd. Zlasti v prvih poglavjih pusti večjidel govoriti zgodovinske vire same in vpleta odlomke iz apostolskih pisem, iz spisov cerkvenih očetov, martirologijev, legend. Škoda, da se to načelo ni dosledno izpeljalo do konca knjige. Tako bi dobili zelo zanimivo starokrščansko čitanko. Le nekaj zgodovinskega uvoda bi bilo treba pri vsakem poglavju. Pisatelj podaja dobesedno več odlomkov o procesih zoper mučence iz zapisnikov (»acta martyrum«). Tu bi bilo umestno nekaj povedati o nastanku, verjetnosti in pomenu teh zapisnikov, morda kot uvod k poročilu o Justinovi obsodbi (str. 49). — Še neko splošno pripombo, kako bi se morala po moji sodbi tudi v poljudnih knjigah obdelovati preganjanja kristjanov. Krščanstvo ni prišlo takoj v začetku v načelno nasprotje proti rimski državni oblasti, ki bi izzvalo njegovo prepoved, oziroma preganjanje. V rimskem zakoniku ne najdemo nikjer zakona proti krščanstvu. Toda vse življenjsko naziranje krščansko se je tako razločevalo od poganskega, da so bili konflikti v posameznih slučajih neizogibni, tako glede kulta cesarjev, ki je največkrat dal povod preganjanjem, tako glede očitanja brezboštva, čarovništva, sakrilegija itd. Od Decija naprej prevladujejo politični motivi. Ni težko za posamezne take slučaje dobiti značilne zglede med mučenci. Ako bi se ti momenti bolj poudarjali, bi zgodovina preganjanja mnogo pridobila na raznolčnosti in zanimivosti. Mohorjeva družba je vsekako pravo zadela s to knjigo. Naj bi našla kmalu nadaljevanje v obliki svetniških monografij ali kulturnih slik iz cerkvene zgodovine. Seveda pri tem ne gre stvarino meriti »na vatle« in vabiti na to polje vsakega, kdor se hoče izkusiti, kakor to dela odbor v

zadnjem »Koledarju«. Organizacije dela je treba in določenega načrta!

J. G.

† **Patrik Avguštin Sheehan.** »Dne 12. oktobra je umrl v Doneraile v Corku svetovnoznani irski pisatelj kanonik Sheehan, ki je zaslovel zlasti s svojo knjigo »Moj novi kaplan.« To kratko naznanilo v dnevnikih nam je nedavno javilo smrt enega najljubeznivejših pa tudi največjih sodobnih pisateljev. Ne vprašujemo tu, kot je ob takih prilikah navada: Kdo ne pozna njegovih del? Ne vprašujemo, ker vemo, da ima sedanje človeštvo vse polno posla s krutimi političnimi in gospodarskimi boji in torej prebira povečini v prvi vrsti le politične liste, nekoliko morda še svoje narodno slovstvo. Za svetovno slovstvo manjka časa. Zatorej je ime Patrika Avguština Sheehana znano večini izobražencev le vtoliko, vkolikor je bilo omenjeno po časnikih.

Nastopne vrstice bodo dosegle svoj namen, ako se jim posreči, vzbuditi zanimanje za dela tega duhovitega pisatelja, dela, katerih eno, »Dolina krvi« (Glenanaar), je izšlo tudi v slovenskem prevodu, več drugih My new Curate (Moj novi kaplan), Luke Delmege, Geoffrey Austin: Student in Triumph of Failure, ki tvorita skupaj eno delo (Uspeh neuspeha) in The Blindness of Dr. Gray (Dr. Grayeva slepota) pa je že ponemčenih.

Rojen l. 1852. v Mallowu, grofije Cork, na jugu Irske, je študiral Sheehan po končanih srednješolskih naukah bogoslovje v velikem semenišču v Maynoothu. Dočim so prej irski bogoslovci obiskavali večinoma francoska semenišča, so ustanovili Irci s pomočjo podkralja Camden v zadnjih letih 18. stoletja veliki Maynooth College v irski vasi Maynooth, grofije Kildare. Sheehan pravi o tem zavodu (Moj novi kaplan): »Novi zavod je vpeljal novo dobo: prednikom, nagnjenim h kompromisom, je sledila najodločnejša, najbolj neustrahena in silna četa duhovnikov, kar jih je kdaj bilo boj za duševni in telesni prospeh svojega naroda: možje iz jekla, kojih vera je bila neomahljiva, življenje brez madeža, jezik oster kot nož, srce polno vneme za čast božjo in ljubezni do bližnjega.« Taka je bila stara generacija maynoothskih duhovnikov. In novi rod tega zavoda? »Spretni, ostrovidni, kavo pijoči, mnogostransko izobraženi ljudje . . . trdeči, da se vzgoja moža šele prav začne, ko zapusti koleg, . . . govore o modernih metodah razlage sv. pisma, . . . najboljši del od pradedov prevzete dediščine jim je ostal: trdno stoje, neomahljivo trdno za svojo vero, za svojo cerkev in lju-